

nezatížených metafyzickou tradicí, jež je od počátku přítomná při uvažování o organismu.¹²⁴

*

Je-li Kantova filosofie jako poslední v souladu s novověkou přírodovědou, jak někteří uvádějí, pak ovšem za tu cenu, že tímto pojetím přírody nelze pochopit život jinak než jako mechanismus nebo jako život založený v nemateriální substanci vně přírody. Schellingův zásadní obrat spočívá v tom, že se pokouší myslet přírodu jako spojenou s kauzalitou ze svobody, tzn. jako tu, která má zdroj své organizace, resp. života, v sobě samé. Tím se však filosofické myšlení přírody (Naturphilosophie) na dlouhou dobu rozešlo s novověkou přírodní vědou. Biologické myšlení se dostalo do područí fyziky a chemie. Svých úspěchů při výzkumu a využití výsledků dosáhlo jen za cenu denaturace přírody.¹²⁵ Nicméně od konce padesátých let končícího dvacátého století se rozvinula v přírodních vědách široká debata, jejíž spojujícím článkem je titul *sebeorganizace*.¹²⁶ A to je chvíle, kdy Schellingovo myšlení vystupuje ze ztracení a zapomnění, aby ukázalo sílu ducha, jenž dokáže svým rozvrhem prolomit krunýř tradice. Dnes se pohybujeme uprostřed diskuse, jež snad vyžaduje od účastníků nejen nové nápady či tvrdošíjnou obranu kdysi dosažených pozic, ale především nové promyšlení duchovního dědictví, jež dosud určuje místo, na němž stojíme.

Husserlův pokyn, který žádá, abychom se zbavili ideového hávu tradice, a uvádí nás tak na cestu k fenoménům, neztratil na konci století, na jehož počátku byl vyřčen, nic ze své platnosti.

¹²⁵ O denaturaci přírody viz M. Heidegger, *GA*, sv. 39, str. 195.

¹²⁶ R. Schulz, *Schellings Naturphilosophie und organische Konzeption der Naturwissenschaften – Bruch oder Kontinuität*, in: *Die Naturphilosophie im Deutschen Idealismus*, K. Gloy, P. Berger (vyd.), Stuttgart – Bad Cannstatt 1993, str. 149–174.

POUŽITÁ LITERATURA

- Adickes, E., *Kants Opus postumum*, Berlin 1920.
Aristoteles graece, I. Bekkerus (vyd.), Berolini 1831.
Aristotelis *De anima*, A. Torstrik (vyd.), Berolini 1862.
Aristoteles, *Über die Seele*, přel. W. Theiler, Berlin 1983.
Aristoteles, *Über die Seele* (Griechisch-Deutsch), H. Seidl (vyd.), Hamburg 1995.
Aristotle VIII, *On the Soul*, G. P. Gold (vyd.), přel. W. S. Hett, Loeb Classical Library 1995.
Aristotelés, *O duši*, in: *Aristotelés – člověk a příroda*, M. Mráz (vyd.), Praha 1984.
Aristotelés, *Fyzika*, Praha 1996.
Ballauf, Th., *Die Wissenschaft vom Leben*, Freiburg – München 1954.
Ballauf, Th., *Über das Problem der autonomen Entwicklung im organischen Seinsbereich*, in: *Blätter für deutsche Philosophie*, 14, 1940, 1/2.
Bartuschat, W., *Zum systematischen Ort von Kants Kritik der Urteilskraft*, Frankfurt a. M. 1972.
Bonsiepen, W., *Die Begründung einer Naturphilosophie bei Kant, Schelling, Fries und Hegel*, Frankfurt a. M. 1997.
Bröcker, W., *Aristoteles*, Frankfurt a. M. 1974.
Driesch, H., *Kant und Ganze*, in: *Kant-Studien*, 29/1924, str. 365–376.
Die Fragmente der Vorsokratiker, H. Diels (vyd.), Zürich 1992.
Frank, M., *Die Kritik der Urteilskraft als Schlussstein des Kantischen Systems*, in: *Filozofski Vestnik*, 13, 1992, 2, str. 59–77.
Freudiger, J., *Kants Schlussstein – Wie die Teleologie die Einheit der Vernunft stiftet*, in: *Kant-Studien*, 87/1996, str. 423–435.
Gfeller, Th., *Wie tragfähig ist der teleologische Brückenschlag?*, in: *ZPhF*, 52, 1998, 2.
Heidegger, M., *Gesamtausgabe*, Frankfurt am M. (vychází od roku 1975) – sv. 9 (*Wegmarken*) 1976.
– sv. 22 (*Die Grundbegriffe der antiken Philosophie*) 1993.
– sv. 25 (*Phänomenologische Interpretation von Kants Kritik der reinen Vernunft*) 1977.

- sv. 27 (*Einleitung in die Philosophie*) 1996.
- sv. 28 (*Der deutsche Idealismus*) 1997.
- sv. 29/30 (*Die Grundbegriffe der Metaphysik*) 1983.
- sv. 39 (*Hölderlins Hymnen „Germanien“ und „Der Rhein“*) 1980.
- sv. 41 (*Die Frage nach dem Ding*) 1984.
- sv. 42 (*Schelling: Vom Wesen der menschlichen Freiheit*) 1988.
- sv. 55 (*Heraklit*) 1979.
- sv. 65 (*Beiträge zur Philosophie*) 1989.
- *Sein und Zeit*, Tübingen 1967 (nyní jako GA, sv. 2, 1977).
- *Bytí a čas*, přel. I. Chvatík, P. Kouba, M. Petříček jr., J. Němec, Praha 1996.
- *Zollikoner Seminare*, M. Boss (vyd.), Frankfurt a. M. 1987.
- *Die Technik und die Kehre*, Pfullingen 1962.
- Heidegger, M., Fink, E., *Heraklit*, Frankfurt a. M. 1970.
- Heimsoeth, H., *Kants Philosophie des organischen in der letzten Systemwürfen*, in: *Blätter für deutsche Philosophie*, 14, 1940, 1/2.
- Homeri Carmina* (graece et latine), Paris 1881.
- Historisches Wörterbuch der Philosophie*, J. Ritter (vyd.), Basel – Stuttgart 1971.
- Homérova Ílias*, přel. Otm. Vaňorný, Praha 1934.
- Homérova Odysseia*, přel. Otm. Vaňorný, Praha 1940.
- Husserl, E., *Karteziánské meditace*, Praha 1968.
- Jahn, I. (vyd.), *Geschichte der Biologie*, Jena 1998.
- Kaulbach, Fr., *Der Zusammenhang zwischen Naturphilosophie und Geschichtsphilosophie bei Kant*, in: *Kant-Studien*, 56/1965, str. 430–451.
- Kant, I., *Kritik der reinen Vernunft*, R. Schmidt (vyd.), Leipzig 1924.
- *Kritik der Urteilskraft*, R. Schmidt (vyd.), Leipzig 1930.
- *Kritika soudnosti*, Praha 1975.
- *Prolegomena ke každé příští metafyzice*, Praha 1972.
- *Metaphysische Anfangsgründe der Naturwissenschaft*, in: *I. Kant's Sämtliche Werke*, G. Hartenstein (vyd.), sv. 4, 1867.
- *Opus postumum*, A. Buchenan (vyd.), sv. I, Berlin – Leipzig 1936; sv. II, Berlin – Leipzig 1938.
- Kant's Philosophy of Physical Science*, R. E. Butts (vyd.), Dordrecht 1986.
- Kratochvíl, Z., *Filosofie živé přírody*, Praha 1994.
- Lehmann, G., *Kants Nachlasswerk und die Kritik der Urteilskraft*, Berlin 1939.

- Lehmann, G., *Beiträge zur Geschichte und Interpretation der Philosophie Kants*, Berlin 1969.
- Machek, V., *Etymologický slovník jazyka českého*, Praha 1968.
- Materialien zu Kants „Kritik der Urteilskraft“*, J. Kulenkampff (vyd.), Frankfurt a. M. 1974.
- Mayr, E., *Die Entwicklung der biologischen Gedankenwelt*, Berlin – Heidelberg – New York – Tokyo 1984.
- Michálek, J., *Ontická blízkost*, Praha 1977 (samizdat).
- Michálek, J., *Existenciální pojem vědy*, in: *Reflexe*, 7/8, 1992.
- Michálek, J., *Fenomén těla*, in: M. Hogenová (vyd.), *Nejen o pohybu a těle*, Praha 1996.
- Naturphilosophie im Deutschen Idealismus*, K. Gloy, P. Burger (vyd.), Stuttgart – Bad Cannstatt 1993.
- Patočka, J., *Přehledné dějiny filosofie*, Praha 1945.
- Platón, *Timaios, Kritias*, Praha 1996.
- Platonis Timaeus et Critias*, G. Stallbaum (vyd.), Gotha 1838.
- Prigogine, I., Stengers, I., *Dialog mit der Natur*, München – Zürich 1981.
- Romanovský, A., *Obecná biologie*, Praha 1985.
- Selbstorganisation*, sv. 5, M.-L. Heuser-Kessler, W. G. Jacobs (vyd.), Berlin 1994.
- F. W. J. von Schellings sämtliche Werke*, Stuttgart – Augsburg 1856–1861.
- Schelling, F. W. J., *Frühschriften*, Eine Auswahl in zwei Bänden, Berlin 1971.
- Schelling, F. W. J., *Výbor z díla*, Praha 1977.
- Schelling, F. W. J., *Výbor z díla, Rané spisy*, Praha 1990.
- Schelling, F. W. J., *Filosofická zkoumání bytnosti lidské svobody a s tím souvisejících předmětů*, Praha 1992.
- Schäfer, L., *Kants Metaphysik der Natur*, Berlin 1966.
- Schulze, St., *Kants Verteidigung der Metaphysik*, Marburg 1994.
- Schütt, H.-P., *Die Adoption des „Vaters der modernen Philosophie“*, Frankfurt a. M. 1998.
- Stadler, A., *Kants Teleologie und ihre erkenntnistheoretische Bedeutung*, Berlin 1912.
- Übergang. Untersuchungen zum Spätwerk I. Kant*, Forum für Philosophie Bad Homburg (vyd.), Frankfurt a. M. 1991.
- Vítek, T., *Empedoklés*, disertační práce (v tisku).
- Volkman-Schluck, K.-H., *Die Metaphysik des Aristoteles*, Frankfurt a. M. 1979.

- Volkmann-Schluck, K.-H., *Kants transzendente Metaphysik und die Begründung der Naturwissenschaften*, Würzburg 1995.
- Zanetti, V., *Die Antinomie der teleologischen Urteilkraft*, in: *Kant-Studien*, 83/1983, str. 341–355.
- Zlomky předsokratických myslitelů, Přel. K. Svoboda, Praha 1962.
- Zum teleologischen Argument in der Philosophie, J.-E. Pleines (vyd.), Würzburg 1991.

JIRÍ MICHÁLEK

Corpus organicum

Vydalo nakladatelství OIKOYMENH. Odpovědná redaktorka Markéta Hubová. Technická redakce Jana Dvořáková. Obálku navrhl Zdeněk Ziegler. Sazba Martin Těšák. Tisk Alprint Praha. Vydání první, Praha 2000.